

Program de intervenție logopedică pentru dezvoltarea limbajului la preșcolari din grupa mare

Speech therapy intervention program for language development in preschoolers

Iulia-Maria PAȘCALĂU (SICOE) ¹

Abstract

This paper aims to identify the developmental characteristics of language in preschool children, capturing the impact of the speech therapy program on language development, and utilizing the principles of the TALK program in speech therapy intervention. The study sample consisted of 22 preschoolers, aged between 5-6 years, from a kindergarten in Cluj-Napoca. After dividing the participants into two groups, control and experimental, the evaluation was performed using three assessment tools: the Curriculum TALK, Portage (Language subscale), and the Logopedic Album. A speech therapy intervention program was implemented for the experimental group, followed by a final evaluation conducted using the same assessment tools.

After collecting the results from pre and post-tests, all data were centralized in an SPSS database for processing. Thus, by using the paired samples t-test (hypothesis 1), the independent samples t-test (hypothesis 2), and Pearson's bivariate correlation (hypothesis 3), it was found that all research hypotheses were confirmed.

Keywords: developmental characteristics in preschool children, language development, speech therapy.

Introducere

Începând cu momentul nașterii, copiii încep să comunice în forma lor proprie de limbaj. O dată cu trecerea timpului, limbajul se dobândește prin utilizarea acestuia în diferite contexte de viață, prin dezvoltarea culturii, precum și prin asimilarea cuvintelor și a structurilor gramaticale prin care se exprimă noțiunile și ideile (Glauber, 2010). Prin urmare, exercițiile reprezintă baza formării și dezvoltării limbajului. Astfel, un mediu stimulant, cu situații variate pentru comunicare va contribui la utilizarea adecvată a limbii în diverse împrejurări.

La baza limbajului se află două componente importante: limba și semnul lingvistic. Limba reprezintă mijlocul de comunicare între oameni. Aceasta se datorează unui context social-istoric și are un rol important în elaborarea, conservarea și transmiterea culturii unei

anumite societăți către fiecare individ (Coșeriu, 1999). Semnul lingvistic se bazează pe relația dintre unitatea de expresie (învelișul sonor sau grafemic) și de conținut (semnificația, sensul unității lingvistice) (Bodea-Hațegan, 2016).

Particularitățile dezvoltării limbajului și comunicării în perioada preșcolară

Fiecare copil are ritmul propriu de dezvoltare, cu toate acestea, specialiștii din domeniul limbajului, au reușit să identifice anumite etape și praguri de dezvoltare, privind formarea comunicării. Așadar, unii copii, pot atinge pragurile amintite mai jos, mai repede sau mai târziu, în funcție de particularitățile individuale și de mediul din care face parte.

În anul 2015, Bodea-Hațegan a realizat o clasificare a principalelor particularități. Astfel, pentru intervalul de vârstă 3-4 ani, copiii încep să dețină abilități de

comunicare din ce în ce mai funcționale. Inteligibilitatea vorbirii ar trebui să devină tot mai crescută, iar structurile verbale mai corecte și mai stabile privind partea gramaticală. Lipsa sau abilitățile foarte scăzute, din punct de vedere conversațional, lipsa interacțiunii cu copiii de aproximativ aceeași vârstă, structura gramaticală slab dezvoltată, inteligibilitatea vorbirii redusă, sunt semnale ale prezenței unei posibile tulburări de limbaj și comunicare.

Ultimul interval de vârstă, din perioada preșcolară, este cel de 4-6 ani. Această perioadă este marcată de definitivarea structurării gramaticale a limbajului. De asemenea, preșcolarul are abilități comunicaționale funcționale, care îi permit achiziția scris-cititului și a calculului matematic. Din punct de vedere conversațional, această perioadă este marcată de formarea deprinderilor funcționale de dialog și de comunicare. Copilul realizează și anumite raționamente simple și poate să ofere răspunsuri elaborate. Numărul cuvintelor inteligibile crește la aproximativ 500. Cu toate acestea, cele mai importante aspecte privind realizarea unui screening pentru tulburările de limbaj și comunicare sunt: nivelul scăzut al inteligibilității vorbirii, preachiții deficitare, abilități conversaționale reduse, tulburările componentei expresive și impulsive a limbajului, tulburările emoționale și comportamentale.

Direcții de intervenție

Intervenția în contextul dezvoltării limbajului poate fi realizată ținând cont de vârsta cronologică la care s-a realizat diagnosticarea, de factorii de mediu care afectează evoluția tipică, de specificitatea

simptomatologică și de severitatea tabloului simptomatologic.

Intervenția realizată de timpuriu, la copiii nou-născuți sau chiar și la copiii mici, privind problemele de înghițire sau alimentație, este foarte utilă. Biber (2013), a precizat faptul că toate dificultățile pe care le poate avea nou-născutul privind înghițirea și alimentația, pot fi direct relaționate cu tulburările viitoare în planul achiziției limbajului.

O altă modalitate de abordare a întârzierilor în dezvoltarea limbajului este prin programul tridimensional, descris de Anca în anul 2009. Acesta se bazează pe parcurgerea a trei etape importante de achiziție a limbajului:

1. Etapa în care se achiziționează pattern-urile intenționale și accentul.
2. Etapa a doua corespunde achiziției unităților lingvistice, a cuvintelor.
3. Ultima etapă, cea a structurării componentei gramaticale, presupune utilizarea unor sarcini și exerciții de antrenare a abilităților gramaticale.

În perioada timpurie, în care copilul este atent monitorizat sau se află în perioada de evaluare, adeseori primește diagnosticul de întârziere în dezvoltarea limbajului, care presupune doar o bază către alte încadrări diagnostice. Abordarea timpurie a cazurilor de întârziere în dezvoltarea limbajului precum și parcurgerea unui plan de prevenție a tulburărilor de limbaj, reprezintă un prim pas, care trebuie realizat încă de la naștere, din punct de vedere terapeutic.

Obiectivele cercetării

Realizarea acestei cercetări, s-a organizat în jurul a trei obiective.

Primul dintre acestea a constat în identificarea particularităților de dezvoltare ale limbajului la copiii preșcolari din grupa mare, înainte de intrarea în clasa pregătitoare.

Al doilea obiectiv presupune surprinderea impactului pe care îl are programul de intervenție logopedică în dezvoltarea limbajului și pregătirea pentru școlaritate la copiii de grupa mare.

Ultimul obiectiv presupune utilizarea principiilor programului Curriculum Talk în programul de intervenție logopedică la copiii de grupa mare.

Ipotezele de cercetare

1. Rezultatele post-test vor fi mai ridicate față de rezultatele pre-test, pentru grupul experimental, în urma aplicării programului de intervenție logopedică.
2. Grupul copiilor care va beneficia de intervenție logopedică în domeniul dezvoltării limbajului (grup experimental) va avea rezultate mai bune în ceea ce privește dezvoltarea limbajului, decât grupul care nu va beneficia de intervenție (grup de control).
3. Există o corelație între evaluarea finală, a grupului experimental, realizată cu proba Curriculum TALK și proba Portage subscala Limbaj, precum și între proba Curriculum TALK și Albumul Logopedic.

Lotul de participanți

Participanții acestui studiu sunt 22 de copii preșcolari, 12 fete și 10 băieți, cu vârste cuprinse între 5 și 6 ani, care frecventează aceeași grupă din cadrul unei grădinițe din Cluj-Napoca. Aceștia sunt colegi și pot interacționa unii cu ceilalți.

Toți sunt cu dezvoltare tipică, niciunul nu prezintă dizabilități sau tulburări.

În prezent, un copil realizează intervenție logopedică cu un specialist, în mediul privat având un diagnostic de dislalie polimorfă. Majoritatea copiilor fac parte dintr-un mediu socio-economic bine dezvoltat. Doi dintre participanții la studiu au un statut economic precar și sunt în evidența celor de la Protecția Copilului.

Instrumentele utilizate în cercetare

În această cercetare s-au utilizat trei probe de evaluare:

Curriculum Talk este un instrument de evaluare care se bazează pe o abordare mai interactivă, fiind realizat în format digital. Acesta cuprinde mai multe probe, precum: repetare de pseudocuvinte, conștiință fonologică, producție lexicală, comprehensiune lexicală, producție și comprehensiune morfosintactică, numire rapidă, sarcină de comprehensiune a unei povești sociale și de desenat după model. Proba poate fi accesată utilizând site-ul: <https://words.eminus.pl/>

Scala Portage este un instrument de evaluare care se adresează copiilor cu vârsta cuprinsă între 0 și 6 ani. Aceasta este alcătuită în jurul celor 5 domenii de dezvoltare: socializare, limbaj, autoservire, cognitiv și motor. În realizarea acestui studiu, s-a utilizat doar subscala de la domeniul limbaj (Oprea, Nițu, Chiriacescu, & Lungu Petruța, 2003).

Albumul logopedic reprezintă o colecție de imagini reprezentative, asociate unor cuvinte care conțin sunete/foneme în toate cele trei poziții: inițială, mediană și finală.

Procedura de lucru

S-a identificat lotul de participanți și s-a obținut acordul de participare de la părinții preșcolarilor, precum și câteva date anamnestice. S-a împărțit colectivul de copii în două grupuri egale, de câte 11 copii (grup experimental și de control).

S-a realizat evaluarea inițială, pre-test, care s-a derulat pe parcursul a două săptămâni, pentru toți participanții acestui studiu, utilizând toate cele trei instrumente de evaluare.

Pe baza rezultatelor obținute, s-a elaborat un demers de intervenție logopedică pentru întârzierile în sfera limbajului, întâlnite la preșcolari cu vârstă cuprinsă între 5 și 6 ani.

După finalizarea programului de intervenție logopedică, s-a realizat reevaluarea nivelului de dezvoltare al limbajului, la ambele grupuri de copii, utilizând aceleași probe de evaluare.

Programul de intervenție personalizat

Planul de intervenție s-a derulat pe o perioadă de 5 săptămâni. A avut ca și obiective pe termen lung:

- Stimularea abilităților de comunicare funcțională.
- Dezvoltarea conștiinței fonologice.
- Antrenarea abilităților de producție și comprehensiune lexicală.
- Formarea abilităților de producție și comprehensiune morfosintactică.

Câteva dintre obiectivele pe termen scurt au fost:

- Antrenarea musculaturii buzelor, obrazilor, maxilarelor, limbii și a vălului palatin.
- Antrenarea și reglarea respirației.

- Dezvoltarea abilității de a identifica poziția spațială a obiectelor, în diferite situații.
- Antrenarea abilității de a descrie un obiect/imagie.
- Dezvoltarea abilităților de comunicare în diverse situații de comunicare.

Analiza datelor

Tabel 1. Rezultate pre-test grup de control

Inițiale nume	TALK	Portage	Album logopedic
B.A.	53/63	60	2
B.I.M.	60/63	65	0
C.Ș.M.	62/63	69	0
D.M.S.	55/63	58	1
O.V.	51/63	63	3
M.E.A.	59/63	64	1
N.L.	56/63	63	3
R.M.A.	59/63	64	1
S.A.N.	53/63	63	1
V.G.	55/63	66	1

Tabel 2. Rezultate pre-test grup experimental

Inițiale nume	TALK	Portage	Album logopedic
A.A.S.	56/63	64	1
B.B.	59/63	63	2
C.V.	46/63	60	1
M.E.	56/63	64	0
H.E.A.	59/63	62	2
L.S.S.E	55/63	67	0
N.A.	62/63	71	0
N.A.D.	45/63	58	3
R.D.R.	45/63	51	3
S.E.	59/63	69	0
T.A.M.	56/63	68	3

Tabel 3. Rezultate post-test grup de control

Inițiale nume	TALK	Portage	Album logopedic
B.A.	54/63	61	2
B.I.M.	59/63	66	0
C.Ș.M.	62/63	69	0

D.M.S.	55/63	60	1
O.V.	49/63	61	4
M.E.A.	34/63	56	4
N.L.	56/63	63	3
R.M.A.	59/63	64	1
S.A.N.	52/63	64	1
V.G.	55/63	67	1
Z.M.	47/63	58	2

Se prezintă rezultatele obținute în pre-test și post test, de către grupul experimental și de control, la toate cele trei probe de evaluare:

Datele obținute de către cele două grupe, la toate cele trei probe de evaluare, au fost centralizate și prelucrate într-o bază de date SPSS.

Pentru prima ipoteză de cercetare, s-a utilizat testul t pentru eșantioane perechi. Deoarece pragul de semnificație în cazul tuturor testelor a fost mai mic ca 0.05, se

poate afirma faptul că există diferențe semnificative din punct de vedere statistic, în urma aplicării programului de intervenție, pentru grupul experimental.

Tabel 4. Rezultate post-test grup experimental

Inițiale nume	TALK	Portage	Album logopedic
A.A.S.	61/63	68	0
B.B.	61/63	68	1
C.V.	53/63	67	1
M.E.	59/63	69	0
H.E.A.	61/63	67	1
L.S.S.E	60/63	71	0
N.A.	63/63	72	0
N.A.D.	53/63	62	1
R.D.R.	51/63	58	2
S.E.	62/63	71	0
T.A.M.	61/63	71	0

Tabel 5. Testul t pentru eșantioane perechi – rezultate obținute pe baza Probei Curriculum TALK

Paired Samples Test									
		Paired Differences				t	df	Sig. (2-tailed)	
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower				Upper
Pair 1	evaluare.initiala. curriculum.talk - evaluare.finala. curriculum.talk	-4,273	2,240	,675	-5,778	-2,768	-6,326	10	,000

. Tabel 6. Testul t pentru eșantioane perechi – rezultate obținute pe baza evaluării prin intermediul Scalei Portage.

Paired Samples Test									
		Paired Differences				t	df	Sig. (2-tailed)	
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower				Upper
Pair 1	Evaluare.ini - Evaluare. finală.Portage	-4,273	1,849	,557	-5,515	-3,031	-7,665	10	,000

Tabel 7. Testul t pentru eșantioane perechi – rezultate obținute pe baza evaluării prin intermediul Albumului Logopedic

Paired Samples Test									
		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
Pair 1	Evaluare.initiala.Album. Logopedic - Evaluare. finală Album Logopedic	,818	,982	,296	,159	1,478	2,764	10	,020

Cea de-a doua ipoteză de cercetare, a fost verificată prin testul t pentru eșantioane independente. S-au obținut rezultate semnificative între cele două grupe, de control și experimental, pragul de semnificație fiind mai mic ca 0,05 pentru toate probele de evaluare.

Tabel 8. Testul t pentru eșantioane independente – rezultatele pe baza evaluării finale a celor două grupuri prin intermediul probei Curriculum TALK

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Evaluare finală Curriculum TALK	Equal variances assumed	1,341	,261	-2,177	20	,042	-5,727	2,631	-11,216	-,239
	Equal variances not assumed			-2,177	15,533	,045	-5,727	2,631	-11,318	-,136

Tabel 9. Testul t pentru eșantioane independente – rezultatele pe baza evaluării finale a celor două grupuri prin intermediul Scalei Portage

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Rezultate evaluare finală Portage	Equal variances assumed	,012	,915	-2,873	20	,009	-5,000	1,740	-8,630	-1,370
	Equal variances not assumed			-2,873	19,860	,009	-5,000	1,740	-8,632	-1,368

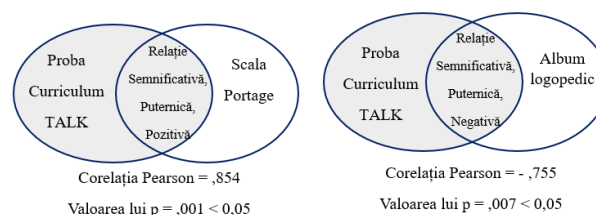
Tabel 10. Testul t pentru eșantioane independente – rezultatele pe baza evaluării finale a celor două grupuri prin intermediul Albumului Logopedic.

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Rezultate Album Logopedic	Equal variances assumed	5,524	,029	2,484	20	,022	1,182	,476	,189	2,174
	Equal variances not assumed			2,484	14,441	,026	1,182	,476	,164	2,200

Pentru ultima ipoteză de cercetare s-a utilizat Corelația Bivariată Pearson, în urma căreia s-a observat faptul că între Proba Curriculum TALK și Scala Portage există o relație semnificativă, puternică și pozitivă. Între proba Curriculum TALK și Albumul logopedic există o relație semnificativă, puternică și negativă.

Concluzii

În urma analizării rezultatelor și a graficelor, obținute prin utilizarea bazei de date SPSS, s-a concluzionat faptul că

preșcolarii care au beneficiat de programul

personalizat, au avut rezultate mai bune față de cei care nu au beneficiat de intervenția logopedică, în post test față de cele obținute în pre-test, astfel primele două ipoteze de cercetare au fost validate.

Relația dintre proba TALK și celelalte probe de evaluare, a fost verificată prin corelația bivariată Pearson, unde s-a identificat existența unei relații semnificative cu fiecare probă de evaluare în parte (scala Portage și Albumul Logopedic), fiind validată și ultima ipoteză de cercetare.

În concluzie, se observă faptul că programul de intervenție logopedic, bazat pe principiile probei Curriculum TALK, a avut un efect semnificativ privind dezvoltarea limbajului copiilor din grupa mare. Astfel, se poate constata importanța unei intervenții adecvate, particularizată pe nevoile preșcolarilor, în cazul posibilelor tulburări de limbaj care pot apărea.

Fig 1- Corelații între proba TALK, albumul logopedic și scala Portage

Bibliografie

- Anca, M. (2009). Tehnici specifice de terapie limbajului, suport de curs, Catedra de psihopedagogie specială, Cluj-Napoca: UBB
- Biber, D. (2013). Dysphagia in the early childhood and children with feeding disorders in clinical practice. Assesment and management of feeding problems in preterns and young babies, prezentare susținută cu ocazia cursului de formare organizat în cadrul Proiectului Program Erasmus "Let me be one of you".

Bodea-Hațegan, C. (2011). Abordări structuralist-integrate în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

Bodea-Hațegan, C. (2016). Logopedia: terapia tulburărilor de limbaj: structuri deschise. București: Editura Trei.

Coșeriu, E. (1999). Introducere în lingvistică. Cluj - Napoca: Editura Echinocțiu.

Glauber, A. (2010). Dezvoltarea limbajului la școlarul mic. Drobeta-Turnu Severin: Ștef.

Oprea, V., Nițu, E., Chiriacescu, D., & Lungu Petruța, E. (2003). Set de instrumente, probe și teste pentru evaluarea educațională a copiilor cu dizabilități. București: MarLink.

<https://words.eminus.pl/> - Proba Curriculum TALK

Acknowledgement. Lucrarea a fost elaborată în cadrul masteratului de Terapie Limbajului și Audiologie Educațională, Departamentul de Psihopedagogie specială, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, sub coordonarea Conf. Univ. Dr. Bodea-Hațegan Carolina.

¹Masterad TLA,

E-mail: iuliamaria.pascalau@yahoo.com